

İLKÖĞRETİM BEDEN EĞİTİMİ DERSİ (1-8. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI ve KILAVUZUNUN İNCELENMESİ

***Mehmet GÜLLÜ, *Cengiz ARSLAN, ** İlyas GÖRGÜT, *Sinan UĞRAŞ**

*İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

**Kastamonu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Özet

Bu çalışmanın amacı 2006-2007 eğitim ve öğretim yılından itibaren uygulanan ilköğretim beden eğitimi dersi öğretim programını kazanımlar, etkinlik örneklemeleri ve ölçme- değerlendirme yöntemleri konusunda genel olarak incelemektir. Araştırma tarama modelinde olup nitel bir çalışmadır. Beden eğitimi dersi programı inceleme sonucunda; ilköğretim birinci kademedede 57 adet bilişsel, 67 adet duyuşsal, 43 adet psikomotor hedef kazanım varken; ilköğretim ikinci kademedede ise 33 adet bilişsel, 66 adet duyuşsal ve 15 adet psikomotor kazanımın olduğu saptanmıştır. Ayrıca kazanım cümleleri kontrol edilirken net olmayan bazı cümlelerin uygulamada zorluklar çıkarabileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak Yeni İlköğretim Beden Eğitimi Öğretim Programı üzerinde gerekli analizler yapılarak olası çözüm yolları önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Beden Eğitimi, Öğretim Programı

THE INVESTIGATION OF PRIMARY SCHOOL PHYSICAL EDUCATION LESSON (1-8. CALSSES) PROGRAM AND MANUAL

Abstract

The aim of this study was to make a general examination of the primary school physical education lesson curriculum that has been applying since 2006-2007 academic year by analyzing the gain, activity sampling, measurement and evaluation. The research was a scanning model and a qualitative study. In the result of the physical education lesson examination; While 57 cognitives, 67 affectives and 43 psychomotors target were given in the first step of the primary school; it was examined that 33 cognitives, 66 affectives and 15 psychomotors target given in the second step of the primary. While controlling the target statements It was also thought there is some unclear statements that could lead to difficulties in practice. Finally possible solutions were suggested by making necessary analysis on the New Physical Education Curriculum.

Key Words: Primary School, Physical Education, Curriculum

GİRİŞ

Öğretim Programı; Okul ya da okul dışında bireylere kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili olan tüm etkinlikleri içine alan yaşantılar düzeneğidir (Demirel 2005). Bir derste öğrencilerin ulaşacağı hedefleri, hedeflerin kapsadığı davranışları, davranışları kazandırmak üzere düzenlenecek eğitim durumlarını ve davranışların ne derece kazanıldığını ortaya koyabilecek sınaama durumlarını kapsayan gelişmeye açık ve çok yönlü etkileşim içinde olan öğeler bütünüdür (Senemoğlu, 2000).

Öğretim programları ülkelerin eğitim politikalarına ve yetiştireceği insan tiplerine direkt olarak yön verdiği için çağın gereklerine uygun olarak geliştirilmeleri ve değiştirilmeleri gerekmektedir. Yaşadığımız çağda bilim ve teknolojinin sürekli gelişip, değişmesi ülkelerin bu değişime ayak uydurabilmeleri için eğitim programlarını sürekli olarak yenilemelerini zorunlu kılmıştır (Kaptan ve Kuşakçı 2002). MEB de dünyadaki gelişmelere ayak uydurabilmek için hazırlamış olduğu öğretim programlarını 2005–2006 öğretim yılında ülke genelinde uygulamaya koyulmuştur (Meb, 2007).

Genel eğitimin bir parçası olan beden eğitimi; çocukların bedensel gelişimi, hareket-beceri Gelişimi, sinir kas koordinasyon gelişimi, kişisel ve sosyal uyum sağlaması açısından da son derece önemlidir (Bucher and Koenig, 1983). Çocuğun oyun hakkı ve serbest hareketinin okul yaşamı içerisindeki yeri güvenceye alınır, bedensel ve ruhsal eğitimi sağlanarak sportif etkinliklerden keyif almasına olanak verilir. Ayrıca beceri, kuvvet ve beden eğitimi içerisinde toplanan planlı etkinlikler, gelişimi önemli bir şekilde destekler ve sağlıklı bir yaşamı mümkün kılar (Özmen, 1999).

Bedenin eğitimi bu kadar önemli olunca ister istemez beden eğitiminin müfredat programında da yer almasını gerekli kılmaktadır. Özellikle dersin bilişsel, duyuşsal, psikomotor getirileri bireyin gelecek yaşamındaki sonuçları göz önünde bulundurulunca yadsınamaz boyutlardadır. Bu önemi Beden Eğitimi ve Spor dersinin etki alanı daha etkin ve çağdaş öğretim programları ile artırılması gerekliliğini doğurmaktadır. Bundan dolayıdır ki Beden Eğitimi öğretim programı; Öğrencilerin yaşamlarında kullanabilecekleri temel, özelleşmiş spora özgü hareket becerileri fiziksel etkinliklere özgü bilgileri duygusal ve toplumsal özellikleri kazanmaları sağlığı geliştirici fiziksel etkinliklere yaşam boyu etkin katılım sağlamaları amacıyla hazırlanmıştır (Meb, 2007).

Bu çalışma; 2005–2006 öğretim yılında uygulamaya giren öğrencilerin zihinsel, bedensel ve psikolojik özelliklerinin geliştirilmesinde önemli bir yere sahip olan Beden Eğitimi dersi Öğretim Programının kazanım, etkinlik örneklemeleri ve ölçme-değerlendirme yöntemi konusunda incelenmesi eksik olduğu düşünülen yönlerinin belirlenmesi ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin sunulması amacıyla hazırlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma tarama modelinde olup nitel bir çalışmadır. Literatür taraması, MEB-Talim ve Terbiye Kurulunun yayınlamış olduğu İlköğretim Beden Eğitimi dersi öğretim programları (1-8) ve yapılmış olan çalışmalar göz önüne alınarak gerekli inceleme ve analizler yapılarak çıkan sonuçlar Eğitim bilimleri program geliştirme alanında çalışan uzmanlara kontrol ettirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1: İlköğretim I. Kademe Beden Eğitimi Öğretim Programı Kazanımlarının Genel Değerlendirmesi

İlköğretim I. Kademe						
Alanlar	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf	5.sınıf	Toplam
Bilişsel Alan	7	11	12	15	12	57
Duyuşsal Alan	15	12	12	13	15	67
Psikomotor Alan	10	11	8	6	8	43
Toplam	32	34	32	34	35	167

Tablo 1’de I. Kademe Beden Eğitimi Öğretim Programında yazılan kazanım cümleleri incelendiğinde; bilişsel kazanımların 57, duyuşsal kazanımların 67 ve psikomotor kazanımların ise 43 olarak gerçekleştiği görülmüştür.

Tablo 2: İlköğretim I. Kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Bilişsel Alana Göre Sınıflandırılması

İlköğretim I. Kademe						
Kazanım Alanı	Sınıflar					
Bilişsel Alan	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf	Toplam
Bilgi	5	6	5	7	5	28
Kavram	2	4	3	4	7	20
Uygulama	-	-	4	2	-	6
Analiz	-	1	-	1	-	2
Sentez	-	-	-	1	-	1

Değerlendirme	-	-	-	-	-	-
Toplam	7	11	12	15	12	57

Tablo 2’de Bilişsel Alan kazanımları incelendiğinde; Bilgi boyutunda 28, Kavrama boyutunda 20, Uygulama boyutunda 6, Analiz boyutunda 2, Sentez boyutunda 1 hedef davranışa yer verilirken, Değerlendirme boyutunda herhangi bir hedef davranışa yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 3: İlköğretim I. Kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Duyuşsal Alana Göre Sınıflandırılması

İlköğretim I. Kademe						
Kazanım alanı	Sınıflar					
Duyuşsal alan	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf	Toplam
Alma	12	6	3	2	1	24
Tepkide Bulunma	1	5	3	4	4	17
Değer verme	-	-	3	1	7	11
Örgütlenme	2	1	2	3	2	10
Kişilik Haline Getirme	-	-	1	3	1	5
Toplam	15	12	12	13	15	67

Tablo 3’te Duyuşsal Alan kazanımları incelendiğinde; Alma boyutunda 24, Tepkide Bulunma boyutunda 17, Değer Verme boyutunda 11, Örgütlenme boyutunda 10, Kişilik Haline Getirme boyutunda ise 5 hedef davranışa yer verildiği görülmüştür.

Tablo 4: İlköğretim I. Kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Psikomotor Alana Göre Sınıflandırılması

İlköğretim I. Kademe						
Kazanım Alanı	Sınıflar					
Psikomotor Alan	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf	Toplam
Uyarılma	6	6	2	2	1	17
Kılavuzla yapma	2	3	-	-	-	5
Beceri Haline Getirme	1	-	2	2	4	9
Duruma Uydurma	-	2	3	1	2	8
Yaratma	1	-	1	1	1	4
Toplam	10	11	8	6	8	43

Tablo 4’te Psikomotor Alan kazanımları incelendiğinde; Uyarılma boyutunda 17, Kılavuzla Yapma boyutunda 5, Beceri Haline Getirme boyutunda 9, Duruma Uydurma boyutunda 8, Yaratma boyutunda ise 4 hedef davranışın yer aldığı belirlenmiştir.

Tablo 5: İlköğretim II. Kademe Beden Eğitimi Öğretim Programı Kazanımlarının Genel Değerlendirmesi

İlköğretim II. Kademe				
Alanlar	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Toplam
Bilişsel Alan	13	10	10	33
Duyuşsal Alan	21	23	22	66
Psikomotor Alan	5	5	5	15
Toplam	39	38	37	114

Tablo 5’te II. Kademe Beden Eğitimi Öğretim Programında yazılan kazanım cümleleri incelendiğinde; Bilişsel Alanda 33, Duyuşsal Alanda 66, Psikomotor Alanda ise 15 adet kazanıma yer verildiği belirlenmiştir.

Tablo 6: İlköğretim I. Kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Bilişsel Alana Göre Sınıflandırılması

İlköğretim II. Kademe				
Kazanım Alanı	Sınıflar			
Bilişsel Alan	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Toplam
Bilgi	4	3	3	10
Kavram	3	3	3	9
Uygulama	1	-	-	1
Analiz	4	3	3	10
Sentez	1	1	1	3
Değerlendirme	-	-	-	-
Toplam	13	10	10	33

Tablo 6’ da Bilişsel Alan kazanımları incelendiğinde; Bilgi boyutunda 10, Kavrama boyutunda 9, Uygulama boyutunda 1, Analiz boyutunda 10, Sentez boyutunda 3 hedef davranışa yer verilirken, Değerlendirme boyutunda herhangi bir hedef davranışa yer verilmemiştir.

Tablo 7: İlköğretim I. Kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Duyuşsal Alana Göre Sınıflandırılması

İlköğretim II. Kademe				
Kazanım alanı	Sınıflar			
Duyuşsal alan	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Toplam
Alma	2	1	2	5
Tepkide Bulunma	5	6	5	16
Değer verme	8	8	8	24
Örgütlenme	3	3	3	9
Kişilik Haline Getirme	3	5	4	12
Toplam	21	23	22	66

Tablo 7’ de Duyuşsal Alan kazanımları incelendiğinde; Alma boyutunda 5, Tepkide Bulunma boyutunda 16, Değer Verme boyutunda 24, Örgütlenme boyutunda 9, Kişilik Haline Getirme boyutunda ise 12 hedef davranışın yazıldığı görülmüştür.

Tablo 8: İlköğretim I. Kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Psikomotor Alana Göre Sınıflandırılması

İlköğretim II. Kademe				
Kazanım Alanı	Sınıflar			
Psikomotor Alan	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Toplam
Uyarılma	3	1	1	5
Kılavuzla yapma	-	-	-	-
Beceri Haline Getirme	2	3	2	7
Duruma Uydurma	-	-	-	-
Yaratma	-	1	2	3
Toplam	5	5	5	15

Tablo 8’ de Psikomotor Alan kazanımları incelendiğinde; Uyarılma boyutunda 5, Beceri Haline Getirme boyutunda 7, Yaratma boyutunda ise 3 hedef davranışın yer aldığı Kılavuzla yapma ve Duruma Uydurma boyutlarında hedef davranış yazımının yer almadığı tespit edilmiştir

SONUÇ ve ÖNERİLER

Beden Eğitimi Öğretim Programı ulaşılmak istenen amaçlar, bilimsel göstergeler ve psikomotor gelişim kuralları göz önüne alınarak hazırlandığı ancak alanların birbirinden net olarak ayrılamamasından dolayı ifade noktasında eksikliklerin ortaya çıktığı düşünülmektedir. Örneğin” Hareket ederken vücut ve alan farkındalığı gösterir.” kazanımını okuyan öğretmen bu kazanımın psikomotor alanda mı? Bilişsel alanda mı? yoksa duyuşsal alanda mı? olduğunu tespit etme noktasında sorun yaşayabileceği sanılmaktadır.

İlköğretim Beden Eğitimi Öğretim Programında Bilişsel boyutta değerlendirme davranışı kazandırmaya yönelik hedef-davranış yazımı yapılmazken, Psikomotor kazanımlara ait hedeflere de diğerlerine oranla oldukça az sayıda yer verilmiştir.

Ayrıca programda bütün sınıf kademeleri için neredeyse tamamen aynı cümleler yer almış ve aynı kazanımları gerçekleştirme istenmiştir ki bunun da gelişim düzeyine uygunluk açısından işlevsel olmayabileceği düşünülmektedir.

Tespit edilen sorunların çözümüne yönelik yapılacak öneriler şunları;

- Beden Eğitimi Öğretim Programı kazanım alanı ifade dili konusunda daha hassas çalışmalar yapılmalı.
- Yazılan cümlelerin daha sade olması ve hedef cümlelerin algılanabilir olmasının sağlanması gereklidir.
- Programda kademelere aynı kazanımların yazılması yerine seviye göre farklı ifadeler kullanılmalıdır.
- Kazanım yazımında her alandan hedef- davranışa, gelişim yaşına uygun ve birbirine yakın sayıda ifadeye yer verilmelidir.
- Program için etkinlik yazımı yapılırken içerik- etkinlik uyumuna dikkat edilerek uyarlanabilir etkinlik örnekleri seçilmelidir.
- Eğitim programı tek kitap olarak 1.-8. sınıfa kadar aynı kitaptan okutulması yerine her sınıf için ayrı ayrı hazırlanmış öğretim kılavuzlarına yer verilmesi gerekmektedir.

- Beden Eğitimi Öğretmenlerinin öğretim programlarını etkin bir şekilde kullanabilmeleri için gerekli hizmetiçi eğitimlerin sıklığı artırılmalı, eğitimler günümüz şartlarına uygun yapılandırılmı öğretim yaklaşımına ve öğrenci merkezli öğretim yöntemine uygun olarak donatılmalıdır

KAYNAK

- Bucher, A.C. and R. Koenig (1983). *Methods and Material for Secondary School Physical Education*, Saint Louis: The C.V. Mossey Company.
- Demirel, Ö. (2004) *Eğitimde Program Geliştirme* PegemA Yayıncılık
- Etnier, J.L., Salazar, W., Petruzello, S.J., Han, M. And Nowell, P. (1997). *The Influence Of Physical Fitness and Exercise Upon Cognitive Functioning: A Meta-Analysis*
- Kaptan, F., Kuşakçı, F. (2002). *Fen Öğretiminde Beyin Fırtınası Tekniğinin Öğrenci Yaratıcılığına Etkisi*, V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitapçığı, 16-18 Eylül, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Meb, (2007). *Beden Eğitimi Dersi (1-8) Öğretim Programı Kılavuzu*, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
- Meb, (2009). *İlköğretim Beden Eğitimi Dersi (1-8. Sınıf) Öğretim Programı Ve Kılavuzu*. Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara
- Naspe (2004). *Moving Into The Future, National Standards For P. Education*. McGraw, Hill
- Özmen, Ö. (1999). *Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni*. Ankara: Bağırhan Yayınevi
- Senemoğlu, N. (2005) *Gelişim ve Öğrenme*, Ankara: Nobel yayınları.